

O'QUVCHILARNING BILIM VA KO'NIKMALARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY METODLARDAN FOYLANISH

Xolmatova Nargiza Ibragimovna

Farg'ona Politexnika instituti

akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Ashurova Dilorom Tolibovna

Farg'ona Politexnika instituti

akademik litseyi rus tili fani o'qituvchisi

Xudayberdiyeva Muhayyo Vohidjon qizi

Farg'ona Politexnika instituti akademik litseyi ingliz tili fani o'qituvchisi

Abdujabbarova Dinara Zakirovna

Farg'ona Politexnika instituti

akademik litseyi ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholashda zamonaviy metodlardan foylanish va ularning foydali taraflari haqida yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: baholash, Faoliyatga asoslangan baholash, Moslashuvchan baholashlar, Formativ baholar, Raqamli baholash, O'rtoqlik baholashlari, Faoliyatga asoslangan baholashlar

Annotation:

This article describes the use of modern methods in assessing the knowledge and skills of students and their useful aspects.

Keywords: Assessment, Performance based assessment, Adaptive assessments, Formative assessments, Digital assessments, Peer assessments, Competence based assessment.

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash va ularga mos ravishda ta'lim berish asosiy maqsadlardan biridir. An'anaviy baholash usullari ushbu ehtiyojlarni to'liq qondira olmaydi, chunki ular asosan test yoki yozma ishlar asosida amalga oshiriladi. Zamonaviy baholash usullari esa bilimlarni chuqurroq aniqlash, shaxsiy qobiliyatlarni hisobga olish va o'quvchilarni rag'batlantirishda samaraliroqdir.

Zamonaviy baholash usullari zamonaviy texnologiyalardan, kreativ yondashuvlardan va interaktiv metodlardan foydalanishni nazarda tutadi. Ushbu usullar o'quvchilarning faqat bilimlarini emas, balki ularning ijodkorlik darajasini, muammolarni hal qilish qobiliyatini va jamoada ishlash ko'nikmalarini ham o'lchashga yordam beradi. Hozirgi kunda an'anaviy baholash bilan birga quyidagi usullardan foydalanish o'quvchilarning o'zlashtirishini baholashga yordam beradi.

Faoliyatga asoslangan baholash

Faoliyatga asoslangan baholash - bu o'quvchilardan o'z bilim va ko'nikmalarini real yoki simulyatsiya qilingan sharoitda namoyish etishni talab qiladigan vazifalardir. Ularga loyihalar, portfellar, taqdimotlar, tajribalar, amaliy tadqiqotlar yoki simulyatsiyalar kirishi mumkin. Muvaffaqiyatga asoslangan baholash talabalarga o'zlarining bilimlarini real dunyo muammolari va vaziyatlariga qo'llash va ijodkorlik, hamkorlik, muloqot va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini namoyish etish imkonini beradi. Shuningdek, ular o'qituvchilarga o'quvchilarning ta'lim olishlari haqida boy va xilma-xil dalillar va fikr almashish va mulohaza yuritish uchun imkoniyatlarni taqdim etadi.

Ushbu baholash talabalardan ma'lumotni tahlil qilishlarini va taqdim etilgan muammolarga qanday yondashishni tanlashlarini talab qiladi. Bu jarayon ularning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini, shuningdek, ijodkorligini oshiradi. Xatlash asosida o'tkaziladigan an'anaviy baholashdan farqli o'laroq, faoliyatga asoslangan baholashda o'quvchilarning qarorlari va yechimlariga e'tibor qaratilgan.

Har bir o'quvchilarning turli o'rganish xususiyatlari va kuchli tomonlari faoliyatga asoslangan baholashda e'tirof etiladi. Buning sababi shundaki, ular o'quvchilarga tushunchalarni o'zlarining qiziqishlari va o'ziga xosligiga mos ravishda namoyish etishlariga imkon beradi. Bundan tashqari, ular o'z mahoratlarini ko'rsatish uchun

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

ko'proq erkinlikka ega bo'lib, o'qituvchilarga har bir o'quvchiga mos ravishda ta'lim berish imkoniyatini beradilar.

Moslashuvchan baholashlar

Moslashuvchan baholash - bu o'quvchilarning javoblari asosida savollarning qiyinligi va mazmunini o'zgartiradigan testlardir. Ular algoritmlar va ma'lumotlardan foydalanib, baholashni o'quvchi darajasi va ehtiyojlariga moslashtiradilar va darhol va shaxsiy fikr-mulohaza beradilar. Moslashuvchan baholash sinov vaqtini va tashvishini kamaytirishi, shuningdek, motivatsiya va ishtirokni oshirishi mumkin. Shuningdek, ular o'qituvchilarga o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlari to'g'risida aniqroq va batafsil ma'lumot berishi va ularga ta'lim va qo'llab-quvvatlashni farqlashga yordam berishi mumkin.

Masalan, agar talaba o'qish imtihoni o'tayotgan bo'lsa va savolga noto'g'ri javob bersa, keyingi savol yoki o'qish namunasini past darajadagi savollardan olib, o'quvchi qanchalik yaxshi o'qiyotganligini aniqlash mumkin. Aksincha, agar o'quvchi savollarga to'g'ri javob berayotgan bo'lsa, qiyinchilikni ko'paytirib, savollarni yanada qiyinlashtirishi mumkin.

Moslashuvchan sinovning maqsadi o'quvchi nima qila olishini aniq o'lchashdir. An'anaviy testda o'quvchi barcha savollarni to'g'ri topishi mumkin, ammo o'qituvchi ularning yuqori darajadagi ko'nikmalarini bilmaydi. Bundan tashqari, u ko'p bosqichli jarayonda o'quvchi qayerda qoqilib ketayotganini aniqlash uchun ishlatilishi mumkin, chunki savol yoki muammoning turli versiyalari aniq noto'g'ri tushunchalarni aniqlash uchun qo'shilishi mumkin. Bugungi kunda, o'qituvchilar jarayonni tez va sodda qilish uchun kompyuter moslashuvchan sinov texnologiyasidan foydalanishlari mumkin.

Qanday qilib moslashuvchan sinovlar o'rganishni yaxshilaydi?

Moslashuvchan baholash vositalarini qo'llash nafaqat o'qituvchilarga o'quvchilarning ko'nikmalari va qobiliyatlarini aniqroq ko'rish imkonini beradi, balki o'rganishni oshirishga ham yordam beradi. Adaptiv test o'quvchilarning zaif tomonlarini aniqlab, bu sohalarga e'tibor qaratishi mumkin. Moslashuvchan testlar o'quvchi uchun juda oson bo'lmagan va juda qiyin bo'lmagan maxsus qiyinlik darajasini yaratishi mumkin. O'rganish bo'yicha baholash moslashuvchan bo'lishi va

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

o'quvchilarni yangicha tarzda mazmunni o'rganishga va o'rganish tajribasini shaxsiylashtirishga undashi mumkin.-

Formativ baholar

Formativ baholash - bu o'qituvchilar o'rganish jarayonida ishlatadigan tushunish uchun doimiy va norasmiy tekshiruvlar. Ular viktorinalar, so'rovnomalar, munozaralar, kuzatuvlar yoki o'zini baholashlarni o'z ichiga olishi mumkin. Formativ baholash o'qituvchilarga o'quvchilarning yutuqlarini kuzatib borishga va o'qitish strategiyasini moslashtirishga yordam beradi. Shuningdek, ular o'quvchilarga o'zlarining o'rganish maqsadlari va bo'shliqlarini aniqlashda yordam beradi va o'z vaqtida va aniq fikr-mulohazalarni oladi. Tarbiyaviy baholar o'quvchilarning metakognitsiyasini, o'z-o'zini tartibga solishini va o'zlarining o'rganishlariga egalik qilishni kuchaytirishi mumkin. Tarbiyaviy baholash o'quvchilarning muvaffaqiyatini o'lchaydi, lekin u sizning o'zingizning o'qituvchi sifatida muvaffaqiyatingizni ham baholashi mumkin. Masalan, sinfda yangi faoliyatni amalga oshirishda siz kuzatuv va talabalarni so'rovdan o'tkazish orqali faoliyatni yana ishlatish kerakligini aniqlay olasiz. Tarbiyaviy baholashda asosiy e'tibor yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalarni aniqlashga qaratilgan. Ushbu baholashlar odatda reytingga ega emas va o'quvchilarning o'rganish jarayonini o'lchash va o'qitish samaradorligini aniqlash (muvaqiq usullar va tadbirlarni amalga oshirish) uchun o'lchov sifatida ishlaydi.

Tarbiyaviy baholashda asosiy e'tibor yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalarni aniqlashga qaratilgan.

Sinfidagi mashg'ulotlar paytida kuzatuvlar; dars paytida o'quvchilarning og'zaki bo'lmagan mulohazalari

Dars mashqlari imtihonlar va sinf muhokamalari uchun qayta ko'rib chiqish sifatida)

Semestr davomida davriy qayta ko'rib chiqiladigan jurnallar

Savol-javob sessiyalari, rasmiy va norasmiy

Semestr davomida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi uchrashuvlar

Sinfda o'quvchilar o'z natijalarini norasmiy ravishda taqdim etadigan tadbirlar

O'quvchilarning ta'lim va o'zlarining ishlashini va yutuqlarini o'z-o'zidan baholash to'g'risidagi ma'lum bir savolga vaqti-vaqti bilan javob berish orqali to'plangan fikrlari

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

Raqamli texnologiyalar yordamida baholash

Raqamli texnologiyalar yordamida baholash - bu o'quvchilarning javoblarini berish, to'plash yoki tahlil qilish uchun texnologiyadan foydalanadigan baholash. Ularga onlayn testlar, o'yinlar, ilovalar yoki interaktiv va multimedia xususiyatlarini taklif qiladigan platformalar kirishi mumkin. Raqamli texnologiyalar yordamida baholash baholash variantlarining qulayligini, moslashuvchanligini va xilma-xilligini oshirishi va o'qitish va o'rganish uchun ma'lumotlar va analitikadan foydalanishni imkonini berishi mumkin. Shuningdek, ular o'quvchilarning raqamli savodxonligi, ijodkorlik va innovatsiya ko'nikmalarini jalb qilishi mumkin.

Texnologiyadan foydalangan holda baholashni o'zgartirish uchun rejaga ega bo'lish va baholashning maqsad va vazifalarini aniq tushunish muhimdir. Ta'lim beruvchilar avvalo o'zlarining o'quvchilarining o'rganish ehtiyojlari uchun qaysi baholash strategiyalari eng samarali bo'lishini aniqlashlari kerak. Bu baholashning turini, talab qilinadigan texnologik vositalarni, zarur bo'lgan resurslarni va baholash va fikr almashish jarayonlarini aniqlashni o'z ichiga oladi. Qaysi biri eng samarali ekanligini aniqlash uchun turli vositalar va platformalar bilan tajriba o'tkazish kerak bo'lishi mumkin. Shuningdek, qo'llaniladigan texnologik vositalarning ishonchli va xavfsizligini ta'minlash va o'qituvchilar va o'quvchilarga tegishli ta'lim va yordam ko'rsatish muhimdir. Bundan tashqari, o'qituvchilar, talabalar va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida hamkorlik va muloqot texnologiyadan foydalangan holda baholashning muvaffaqiyatini ta'minlash uchun muhimdir.

Texnologiya yordamida amalga oshiriladigan turli xil baholashlarga onlayn, kompyuter asosida va mobil baholashlar kiradi. Baholash uchun texnologiyani tanlash imtihon ishtirokchisi va muassasaning o'ziga xos ehtiyojlari va sharoitlariga bog'liq bo'ladi. Ushbu texnologiya turlari o'ziga xos xususiyat va funksiyalarga ega va ular o'rtasida ba'zi asosiy farqlar mavjud:

Onlayn baholash: Internet orqali o'tkaziladi, odatda testdan o'tish uchun testdan o'tish uchun veb-saytga yoki platformaga kirish talab etiladi. Onlayn baholashlarni internetga ulanish imkoniyatiga ega bo'lgan har qanday qurilmada, masalan, ish stoli kompyuteri, noutbuk yoki planshet orqali amalga oshirish mumkin. Ko'pincha ular kollejga kirish yoki professional sertifikatlash imtihonlari kabi yuqori darajadagi sinovlar uchun ishlatiladi.

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

Kompyuterga asoslangan baholash: kompyuter yoki noutbukda o'tkaziladi, lekin Internetga ulanish talab qilinmaydi, ko'pincha ular imtihon topshiruvchi kompyuterida o'rnatiladi yoki xavfsiz sinov markazi kompyuterida taqdim etiladi. Kompyuterga asoslangan baholash ko'proq ilg'or xususiyatlarni, masalan, multimedia elementlari yoki moslashuvchan sinovlarni taklif qilishi mumkin.

Mobil baholash: mobil qurilmalar, masalan, smartfonlar yoki planshetlar orqali o'tkaziladi. Ular ko'pincha ta'lim beruvchi baholash, viktorinalar yoki so'rovnomalar uchun ishlatiladi. Mobil baholashlar qulay va safarda olib borilishi mumkin, ammo ekran hajmi va funktsionalligi jihatidan cheklovlarga ega bo'lishi mumkin.

Bolalar o'zlarining va boshqalarning ishi to'g'risida ochiqchasiga gapirishlari uchun ijtimoiy ko'nikmalarni va muloqotni rag'batlantirish.

Tengdoshlarning baholashlari

Tengdoshlar tomonidan o'rganish - bu o'quvchilarning tengdoshlarini o'z ishini yoki ish faoliyatini baholashda ishtirok etadigan baholashdir. Ular tengdoshlar tomonidan ko'rib chiqish, tengdoshlar tomonidan fikr almashish yoki tengdoshlar tomonidan baholashni o'z ichiga olishi mumkin. Tengdoshlar tomonidan o'tkaziladigan baholash o'quvchilarning hamkorlik, muloqot va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishi va ularni turli nuqtai nazar va g'oyalarga duchor qilishi mumkin. Ular, shuningdek, o'qituvchining ish yukini kamaytirishi va o'quvchilarning baholash jarayonida ishtirok etishi va mas'uliyatini oshirishi mumkin.

O'qituvchidan ko'ra, tengdoshdan bo'lgan fikr-mulohazalar bolalarni kamroq qo'rqitadi. Hammamizga ma'lumki, bolalar ko'pincha eng yaxshi o'qituvchilardir!

Bolalarga o'z ishlarida foydalanish uchun yangi ilhom va texnikani beradi. Boshqalarning ishini ko'rish - bu ijodiy yozish, matematikada fikr yuritish, ba'zi ma'lumotlar ilm-fanning qanday taqdim etilgani, san'at asarlari yoki raqs - ularga g'oyalarni o'zlashtirishga yordam beradi.

Har bir o'quvchi o'z ishini boshqalar tomonidan tan olishiga ishonch hosil qiling, chunki o'qituvchilar dars davomida har bir o'quvchiga alohida javob berishlari mumkin emas.

Malakaga asoslangan baholashlar

Malakaga asoslangan baholash - bu sinfda o'qigan vaqt yoki baholarga emas, balki o'quvchilarning ma'lum ko'nikmalar va malakalarni egallashlariga e'tibor

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

qaratadigan baholash. Ular o'quvchilarning yutuqlari va ma'lumotlarini tasdiqlaydigan nishonlar, sertifikatlar yoki mikro-ishonchnomalarni o'z ichiga olishi mumkin. Malakaga asoslangan baholash o'quvchilarning oldingi bilim va tajribasini tan oladi va ularga o'z tezligida va o'z qiziqishlari va maqsadlariga ko'ra o'sishga imkon beradi. Shuningdek, ular baholashni sanoat va ishchi kuchlarining talablari va kutganlariga moslashtirishlari mumkin.

Malakalarga asoslangan baholashlarni ishlab chiqish va yaratish bir nechta bosqichlarni o'z ichiga oladi.

- baholashning maqsadini ifodalash
- baholanadigan malakalarni aniqlash
- asosiy o'rganish natijalarini tanlash (o'rganish standartlari)
- tanlangan standart uchun ishlash mezonlarini ishlab chiqish
- o'quvchilarning yutuq darajasini ob-ektiv tarzda ko'rsatadigan baholash vazifasi turini tanlash
- mos baholash vazifalari va ball berish rubrikalarini ishlab chiqish.

Bundan tashqari, baholash modelining kutilgan darajada muvaffaqiyatli bo'lishini ta'minlash uchun baholash ishlab chiqilishining boshida sifatni ta'minlashning mustahkam mexanizmini yaratish ham muhim shartdir.

Xulosa

Ta'limda baholashning asosiy maqsadi o'quvchilarning o'z yo'llarida qayerdaligini aniqlash va tushunishga yordam berishdir, shunda biz dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilishimiz mumkin. Baholash bizga o'quvchilarning nima bilishini, tushunishini va qila olishini aytadi. Baholash jarayoni o'quvchilar uchun mazmunli, ijobiy va ta'sirchan o'rganish tajribasi bo'lib, o'z vaqtida, tegishli va amaliy dalillarni beradi.

An'anaviy o'quv dasturiga asoslangan baholash talabalarning ma'lum bir mazmunni o'zlashtirganligiga (xotirada saqlaganligiga) qaratilgan. Maqsadlarga asoslangan baholash talabalarning bilim, ko'nikmalar va qobiliyatlarini o'zlashtirishiga qaratilgan bo'lib, shu jumladan talabalarga test natijalari yoki baholarga e'tibor qaratishdan ko'ra, ularning ishlashini yaxshilashga e'tibor qaratgan holda mazmunli va amaliy fikr-mulohazalar berish. Shunday qilib, baholash o'quvchilarning shaxsiy

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th December, 2024

o'rganish ehtiyojlariga asoslangan holda, ularni qo'llab-quvvatlash uchun olgan bilimlari va ko'nikmalari to'g'risida dalillar to'plash jarayoniga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Звонников В.И., Челышкова М.Б. Современные средства оценивания результатов обучения. - М.: Издательский центр «Академия», 2007.
2. Самылкина Н.Н. Современные средства оценивания результатов обучения. - М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007.
3. Чернявская, А.П., Гречин, Б.С. Современные средства оценивания результатов обучения: учебнометодическое пособие. - Ярославль: Изд-во ЯГПУ. - 2008.
4. Abduqudusov O.A. Rashidov H.F “Kasb - hunar pedagogikasi” Uslubiy qo‘llanma T2011yil13-iyun.
5. Nishonov A, Xaydarov B va boshqalar “Baxolash metodlari” T 2003-yil.
6. Ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llari. Toshkent 2002 yil.
7. Farberman B.L “Ilg‘or pedagogik texnologiyalar” Toshkent-2000 yil
8. N. Sayidahmedov “Yangi pedagogik texnologiya” Toshkent. 2003 yil.
9. Ishmuxamedov R.J “Innovatsion texnologiyalar yordamida ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llari”. (Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari o‘qituvchilari uchun uslubiy tavsiyanoma) Toshkent 2003 yil.
10. www.wikipedia.com
11. www.linkedin.com